

Obsah

Předmluva akademika J. Heyrovského	9
Předmluva autora	10
<i>I. kapitola</i> Úvod do techniky oscilopolarografických měření	11
1. Princip metody	14
1.1 Polarizace vnučeným střídavým proudem	14
1.2 Stejnoseměrná složka střídavého proudu	17
1.3 Elektronkový osciloskop	20
1.4 Derivované křivky	22
2. Význam křivky $dE/dt = f(E)$	23
2.1 Elektrodové děje, které lze sledovat oscilopolarografickou metodou	24
2.1.1 Elektrolytické děje	24
2.1.2 Kapacitní děje	26
2.2 Kvalitativní analýza	26
2.3 Kvantitativní analýza	30
2.3.1 Stanovení pomocí kalibrační křivky	30
2.3.2 Titrační stanovení	32
2.3.3 Mikroanalytické stanovení	35
3. Základní roztoky	39
3.1 Volba základního roztoku	39
3.2 Kompenzace spádu napětí v roztoku	40
3.3 Použití nevodných rozpouštědel	41
4. Elektrody	41
4.1 Indikační elektrody	41
4.1.1 Rtuťová kapková elektroda	41
4.1.2 Rtuťová trysková elektroda	42
4.1.3 Stálé elektrody	43
4.2 Referentní elektrody	44
5. Elektrolytické nádoby	44
6. Přístroje pro oscilografickou polarografii	46
6.1 Polaroskop P 524	47
6.2 Polaroskop P 576	48
6.2.1 Význam a funkce ovládacích prvků	50
6.3 Polaroskop P 591	52
6.3.1 Význam a funkce ovládacích prvků	52
<i>II. kapitola</i> Příklady využití oscilopolarografické metody	54
1. Anorganické sloučeniny	54
1.1 Kyslík	54

1.2	Vodík	55
1.3	Prvky I. až III. hlavní skupiny periodické soustavy	55
1.4	Prvky I. až III. vedlejší skupiny periodické soustavy	57
1.5	Prvky IV. skupiny periodické soustavy	62
1.6	Prvky V. skupiny periodické soustavy	65
1.7	Prvky VI. skupiny periodické soustavy	66
1.8	Prvky VII. skupiny periodické soustavy	71
1.9	Prvky VIII. skupiny periodické soustavy	73
1.10	Chování amalgam	77
2.	Mikroanalytické stanovení některých kovů	77
2.1	Stanovení nečistot v chemikáliích	78
3.	Organické sloučeniny	80
3.1	Alifatické sloučeniny	80
3.2	Aromatické sloučeniny	90
3.3	Alkaloidy	109
3.4	Hormony	114
3.5	Vitamíny	115
3.6	Antibiotika	115
3.7	Bílkoviny	115
4.	Kritéria používaná při studiu elektrodoých dějů	116
5.	Reakčně kinetická měření	120
6.	Použití v průmyslové hygieně a toxikologii	121
7.	Depolarizace suspenzemi nerozpustných látek	122
8.	Oscilopolarografické chování emulzí	124

III. kapitola Praktické úlohy

	k oscilopolarografickým měřením	126
1.	Uvedení přístroje do chodu	126
2.	Příprava elektrod	127
3.	Anorganické depolarizátory	129
4.	Sestavení tabulky depolarizátorů	131
5.	Rtuťová trysková elektroda. Organické depolarizátory	133
6.	Kapacitní jevy	133
7.	Artefakty	134
8.	Kompenzace spádu napětí v roztoku	135
9.	Použití nevodných rozpouštědel	136
10.	Měření potenciálu zářezu	137
10.1	Srovnávací metoda pomocí dvou depolarizátorů	137
10.2	Srovnávací metoda pomocí jednoho depolarizátoru	137
10.3	Absolutní měření	138
11.	Měření hloubky zářezu	139
12.	Mikroanalýza	140
12.1	Fotografický záznam křivek	143
13.	Přenášení amalgamy do „prázdného“ základního roztoku	144
14.	Komparační měření pomocí dvou křivek	145
15.	Nepřímá stanovení	147
16.	Sledování kinetiky rozkladu některých látek	148

17. Reakčně kinetická měření	151
18. Oscilopolarografické titrace	152
19. Kritéria k posuzování elektrodoových dějů	153
20. Vliv želatiny na jedoelektronovou a víceelektronovou redukci	155
21. Oscilopolarografická redukce suspenzí nerozpustných sloučenin	156
22. Fotografování křivek	157
23. Některá měření na polaroskopu	158
23.1 Měření proudu	158
23.2 Výpočet hustoty proudu	161
23.3 Zjišťování linearity horizontálního zesilovače	161
<i>IV. kapitola</i> Údržba přístrojů a konstrukce některých pomocných elektrických obvodů	162
1. Některé poruchy na přístroji a návod k jejich odstranění	162
1.1 Přerušovaná osa nebo křivka u Polaroskopu P 576	162
1.2 Oscilace na křivce	162
1.3 Prokluzování lanka	162
1.4 Příliš energický pohyb klepátka	164
1.5 Obrazovka nekreslí po celé ploše	164
1.6 Porucha usměrňovacích elektronek	164
1.7 Vadný vodorovný posun křivky u Polaroskopu P 524	164
2. Návrhy na konstrukci některých pomocných obvodů	165
2.1 Mikroanalytické zařízení k Polaroskopu P 524	165
2.2 Synchronizační zařízení pro fotografování oscilogramů	166
2.3 Přídavné zařízení k elektronkovému osciloskopu, sloužící k sledování oscilopolarografických křivek	167
2.4 Současné pozorování křivky $E = f(t)$ a $dE/dt = f(E)$	167
Literatura	168
Rejstřík	173